

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVA

**ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE
NATIONAL AUDIT OFFICE**

Nr. i Dokumentit: 22.4.1-2016-08

**RAPORTI I AUDITIMIT
PËR RAPORTIN FINANCIAR VJETOR TË KOMUNËS SË ISTOGUT
PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2016**

Prishtinë, qershor 2017

Zyra Kombëtare e Auditimit e Republikës së Kosovës është institucioni më i lartë i kontrollit ekonomik e financiar, i cili me Kushtetutën dhe ligjet e vendit gëzon pavarësi funksionale, financiare dhe operative. Zyra e Kombëtare e Auditimit kryen auditime të rregullsisë dhe të performancës dhe për punën e vet i jep llogari Kuvendit të Kosovës.

Misioni ynë është që të kontribuojmë në menaxhimin e shëndoshë financiar në administratën publike. Ne kryejmë auditime në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit në sektorin publik si dhe me praktikën e mira evropiane.

Raportet e Zyrës Kombëtare të Auditimit promovojnë drejtpërsëdrejti llogaridhënien e institucioneve publike pasi që ato ofrojnë bazë të qëndrueshme për të kërkuar llogari nga menaxherët e çdo organizate buxhetore. Në këtë mënyrë ne rrisim besimin në shpenzimin e fondeve publike dhe luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe të palëve tjera të interesit në rritjen e përgjegjësisë publike.

Auditori i Përgjithshëm ka vendosur në lidhje me opinionin e auditimit për Pasqyrat Financiare Vjetore të Komunës së Istogut, në konsultim me Ndhmës Auditorin e Përgjithshëm Qerkin Morina, i cili e ka mbikëqyrur auditimin.

Raporti dhe opinionin i lëshuar janë rezultat i auditimit të kryer nga Edon Kabashi (udhëheqës i ekipit), Pleurat Isufi dhe Mehmet Kurti, nën menaxhimin e Udhëheqësit të Departamentit të auditimit Astrit Bllaca.

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme	4
1 Pasqyrat financiare vjetore dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm	6
2 Qeverisja.....	10
3 Menaxhimi financiar dhe kontrolli	15
Shtojca I: Qasja dhe metodologjia e auditimit	25
Shtojca II: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZKA.....	26
Shtojca III: Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraprak	29
Shtojca IV: Letërkonfirmimi	33

Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky Raport përmbledhë çështjet kryesore që dalin nga auditimi i Raportit Financiar Vjetor të Komunës së Istogut për vitin 2016, i cili e përcakton Opinionin e dhënë nga Auditori i Përgjithshëm. Ekzaminimi i pasqyrave financiare për vitin 2016 është kryer në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit të Institucioneve Supreme të Auditimit. Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat, të cilat ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare. Qasja e aplikuar e auditimit është paraqitur në Planin e Jashtëm të Auditimit¹, të datës 08.11.2016.

Auditimi ynë është fokusuar në:

(Më gjerësisht, shih Shtojcën 1)

Niveli i punës së kryer nga Zyra Kombëtare e Auditimit për të përfunduar auditimin për vitin 2016 pasqyron drejtpërsëdrejti cilësinë e kontrollit të brendshëm të zbatuar nga menaxhmenti i Komunës.

Opinion i Auditorit të Përgjithshëm

Opinion i pamodifikuar me theksim të çështjes

Sipas opinionit tonë, pasqyrat financiare vjetore prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale.

Theksimi i çështjes

Si theksim i çështjes dëshirojmë të tërheqim vëmendjen tuaj për faktin se pasuritë mbi 1,000€ ishin nënvlerësuar për 2,259,930€, për arsye se nuk ishin përfshirë në PFV, pastaj në regjistrin e pasurisë e as në regjistrin kontabël nuk janë regjistruar 1,540 parcela toke, ndërsa blerjet kapitale me vlerë nën 1,000€ në sektorin e Shëndetësisë dhe Arsimit nuk ishin regjistruar në sistemin e-pasuria. Llogaritë e arkëtueshme, gjithashtu, ishin nënvlerësuar për 274,000€.

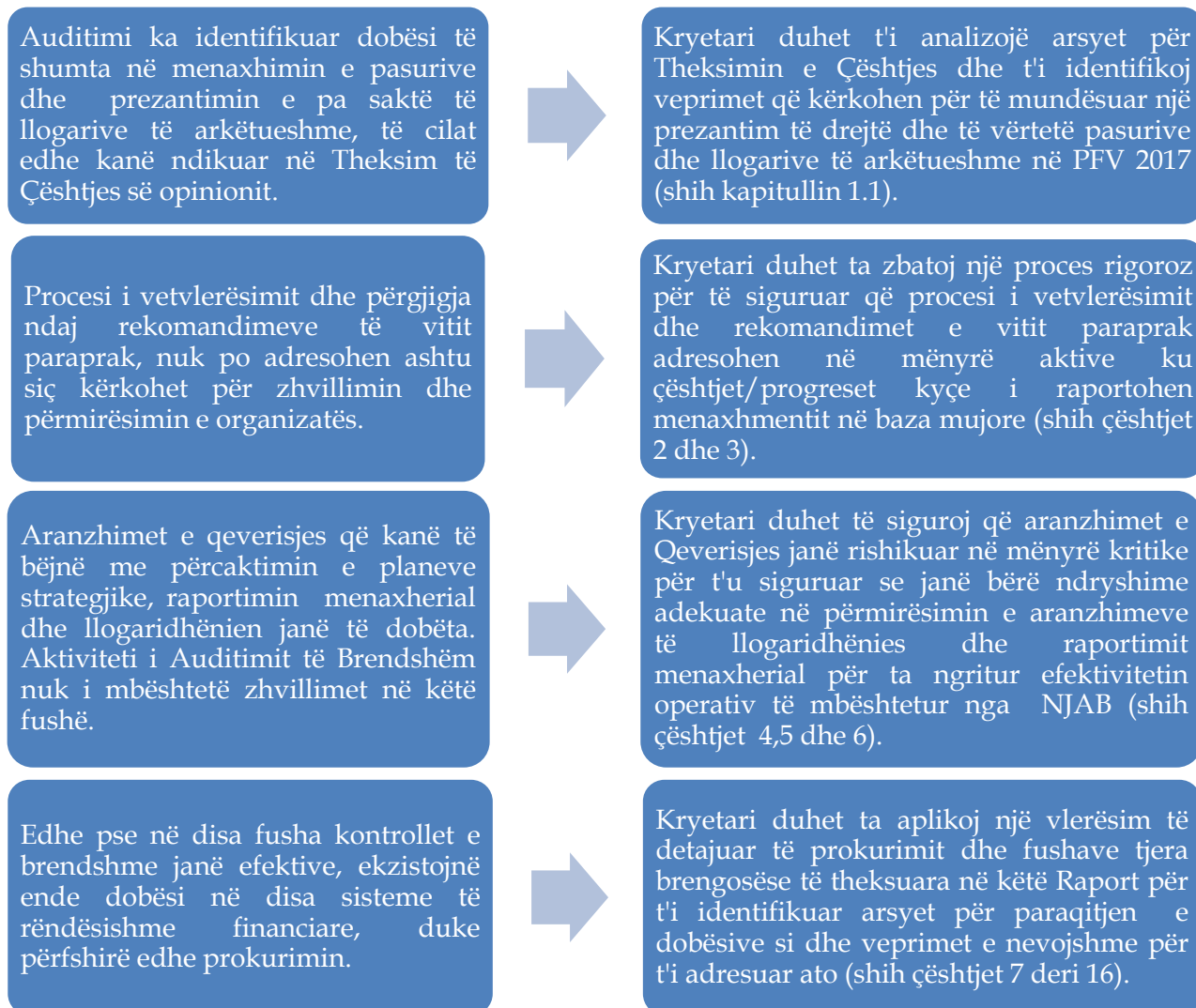
Për më gjerësisht shih Pjesën 1.1 të këtij Raporti.

¹ Termi "Plani i Jashtëm i Auditimit" është zëvendësim i termit "Memorandumi i Planifikimi të Auditimit"

Shtojca II, shpjegon llojet e ndryshme të opinioneve të aplikuara nga Zyra Kombëtare e Auditimit.

Dëshirojmë të falënderojmë Kryetarin e Komunës dhe stafin e tij për bashkëpunim gjatë procesit të auditimit.

Konkluzionet dhe rekomandimet kryesore:

Përgjigja e Kryetarit të Komunës

Kryetari i Komunës ka marrë në konsideratë dhe është pajtuar me të gjeturat e detajuara dhe konkluzionet e auditimit, si dhe është zotuar se do t'i adresojë të gjitha rekomandimet e dhëna. Më tutje Kryetari i Komunës është zotuar që:

- ta shqyrtoj Raportin e auditimit në Asamblenë Komunale; dhe
- deri në fund të muajit janar 2018, ta diskutoj në Asamblenë Komunale progresin lidhur me zbatimin e Planit të Veprimit për rekomandimet e auditimit, para se PFV 2017 të jenë dorëzuar në Ministrinë e Financave.

1 Pasqyrat financiare vjetore dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm

Hyrje

Rishikimi ynë i Pasqyrave Financiare Vjetore (PFV) merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informacionit të prezantuar në PFV. Ne gjithashtu e marrim parasysh deklaratën e bërë nga Zyrtari Kryesor Administrativ dhe Zyrtari Kryesor Financiar, kur PFV-të dorëzohen në Ministrinë e Financave.

Deklarata për prezantimin e PFV-ve përfshinë një numër të pohimeve në lidhje me pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë e informacionit në kuadër të PFV-ve. Këto pohime kanë për qëllim t'i ofrojnë Qeverisë sigurinë se të gjitha informatat relevante u janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një auditim gjithëpërfshirës.

1.1 Opinioni i auditimit

Opinioni i pamodifikuar me theksim të çështjes

Ne kemi audituar PFV-të e Komunës së Istogut për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2016, të cilat përfshijnë pasqyrën e pranimeve dhe të pagesave në para të gatshme, pasqyrën e ekzekutimit të buxhetit, si dhe shënimet shpjeguese të pasqyrave financiare.

Sipas opinionit tonë, Pasqyrat Financiare Vjetore për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2016, prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale, në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit për Sektorin Publik (të kontabilitetit në para të gatshme), Ligjit nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (me plotësime dhe ndryshime) dhe Rregullore MF, Nr. 01/2017 për Raportim Vjetor Financiare nga Organizatat Buxhetore.

Baza për opinion

Ne kemi kryer auditimin në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit (SNISA). Sipas këtyre standardeve, përgjegjësitë tona janë përshkruar më poshtë tek pjesa 'Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare'. Besojmë se dëshmitë e auditimit që kemi marrë janë të mjaftueshme dhe të duhura për sigurimin e bazës për opinion.

Theksimi i çështjes

Ne tërheqim vëmendjen tuaj për faktin se:

- Vlera neto e pasurisë së regjistruar në SIMFK në vitin 2016 ishte 14,753,930€, ndërsa vlera e shpalosur në PFV ishte 12,494,000€, pra pasuria është nënvlerësuar për 2,259,930€;
- Pasuritë komunale ishin nënvlerësuar si rezultat i mos regjistrimit të 1,540 parcelave komunale në regjistrin kontabël SIMFK;
- Regjistri i e-pasurisë nuk është i saktë për arsye që blerjet kapitale me vlerë nën 1,000€ nga Shëndetësia dhe Arsimi nuk janë përfshirë në këtë regjister; dhe
- Llogaritë e arkëtueshme ishin nënvlerësuar për 274,000€. Gjendja përfundimtare e llogarive të arkëtueshme për tatimin në pronë e prezantuar në PFV ishte 595,000€, ndërsa vlera e llogarive të arkëtueshme sipas sistemit Protax është 869,000€.

Përgjegjësia e menaxhmentit dhe personave përgjegjës për qeverisje dhe PFV

Kryetari i Komunës është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të pasqyrave financiare sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik - Raportimi Financiar bazuar në Kontabilitetin e Parasë së Gatshme të modifikuar si dhe është përgjegjës për kontrole të brendshme të cilat menaxhmenti i përcakton si të nevojshme për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare, pa keq-deklarime materiale të shkaktuara qoftë nga mashtrimi apo gabimi. Kjo përfshinë zbatimin e Ligjit nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (me plotësime dhe ndryshime).

Kryetari i Komunës është përgjegjës për të siguruar mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të Komunës së Istogut.

Përgjegjësia e Auditorit të Përgjithshëm për auditimin e PFV

Përgjegjësia jonë është që të shprehim një opinion për PFV në bazë të auditimit të kryer. Auditimi është kryer në përputhje me SNISA. Këto standarde kërkojnë që t'i përmbahemi kërkesave etike, të planifikojmë dhe të kryejmë auditimin për të marrë siguri të arsyeshme se pasqyrat financiare nuk përmbajnë keq-deklarime materiale.

Siguria e arsyeshme është një nivel i lartë i sigurisë, por nuk garanton se një auditim që kryhet në pajtim me SNISA-t do të zbulojë çdo keq-deklarim material që mund të ekzistoj. Keq-deklarimet mund të rrjedhin nga mashtrimi ose gabimi dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose së bashku mund të ndikojnë në vendimet e marra mbi bazën e këtyre PFV-ve.

Auditimi përfshinë kryerjen e procedurave për të marrë dëshmi në lidhje me informatat financiare dhe shpalosjet në PFV. Procedurat e zgjedhura varen nga gjykimi i auditorit, duke përfshirë edhe vlerësimin e rreziqeve nga keq-deklarimet materiale në PFV, qoftë për shkak të mashtrimit apo gabimit. Gjatë vlerësimit të rrezikut, auditori merr në konsideratë kontrollin e brendshëm që është relevant në përgatitjen e pasqyrave financiare nga entiteti, në mënyrë që të dizajnojë procedura të

auditimit që janë të përshtatshme për rrethanat e entitetit, por jo për qëllim të shprehjes së opinionit mbi efektivitetin e kontrolleve të brendshme të entitetit.

Auditimi përfshinë edhe vlerësimin e përshtatshmërisë së politikave kontabël të përdorura, arsyeshmërinë e përllogaritjeve kontabël të bëra nga menaxhmenti, si dhe vlerësimin e prezantimit të pasqyrave financiare.

1.2 Pajtueshmëria me kërkesat për PFV-të dhe kërkesat tjera për raportim

Nga komuna kërkohet të raportoj në përputhje me kornizën e caktuar raportuese dhe kërkesat tjera për raportim. Ne kemi marrë parasysh:

- Pajtueshmërinë me Rregulloren MF. Nr. 01/2017 për Raportim Vjetor Financiare nga Organizatat Buxhetore;
- Kërkesat e LMFP-së nr. 03/L-048, i ndryshuar me Ligjin nr.03/L-221, Ligjin nr. 04/L-116 dhe Ligjin nr. 04/L-194;
- Pajtueshmërinë me Rregullën Financiare nr.01/2013;
- Pajtueshmërinë me Rregullën Financiare nr.02/2013;
- Planin e veprimit për adresimin e rekomandimeve;
- Kërkesat e Procedurave të Menaxhimit Financiar dhe të Kontrolleve (MFK);
- Dorëzimin e raporteve të rregullta tremujore në Kuvend Komunal; dhe
- Draft plani dhe plani përfundimtar i prokurimit me kohë.

Çështjet e ngritura në Memorandumin e Auditimit, të datës 12.12.2016, në lidhje me kornizën raportuese ishin adresuar pjesërisht nga menaxhmenti.

Draft PFV-të e vitit 2016 përmbanin gabime, për të cilat ne kemi dhënë sugjerime për t'i korrigjuar. Menaxhmenti ka marrë parasysh sugjerimet tona dhe i ka përmirësuar PFV finale, përveç të gjeturave të paraqitura tek nënkapitulli 1.1 Opinioni auditimit.

DEKLARATA E BËRË NGA MENAXHMENTI I KOMUNËS

Marrë parasysh çka u tha më lartë, Deklarata e bërë nga Zyrtari Kryesor Administrativ dhe ai Financiar, me rastin e dorëzimit të draft PFV-ve në Ministrinë e Financave, mund të konsiderohet e saktë, përveç çështjeve të theksuara te opinionin e auditimit, por të cilat nuk kanë ndikime materiale.

1.3 Rekomandimet për pjesën e parë të raportit

Për çështjet e sipër përmendura jepet rekomandimi:

Rekomandimi 1 Kryetari duhet të siguroj se është bërë një analizë për t'i përcaktuar shkaqet për Theksim të Çështjes. Më pas, duhet të ndërmer veprimet e duhura që të regjistroj të gjitha pasuritë në regjistrat përkatës të pasurive dhe t'i korrigjoj gabimet aktuale në regjistrat kontabël për të siguruar regjistrim të saktë të pasurive dhe shpalosje të plotë llogarive të arkëtueshme.

2 Qeverisja

Hyrje

Aranzhimet efektive të qeverisjes janë thelbësore për komunën që të menaxhojë në mënyrë të suksesshme sfidat me të cilat përballet dhe të sigurojë ofrimin e shërbimeve më të mira në dobi të taksapaguesve dhe të shfrytëzuesve tjerë të shërbimeve.

Një mjet kyç në mbështetje të qeverisjes efektive është zbatimi i rekomandimeve të auditimit pasi kjo shërben si një tregues se menaxhmenti ka bërë përmirësime në proceset ekzistuese dhe kontrollle. Në mënyrë të ngjashme, lista kontrolluese e vetvlerësimit që plotësohet nga Organizata Buxhetore siguron një kornizë për zhvillimin e aranzhimeve të zgjeruara të qeverisjes. Është e rëndësishme që përgjigjet e dhëna nga OB të jenë të mbështetura nga dëshmitë përkatëse.

Pjesa tjetër e rishikimit të aranzhimeve të qeverisjes pasqyron një shqyrtim të:

- Fushave të aranzhimeve të qeverisjes ku nevojiten përmirësime të rëndësishme dhe ku besojmë se rekomandimet tona mund të nxisin përmirësime pozitive, duke e përfshirë edhe shqyrtimin e sistemit të Auditimit të Brendshëm; dhe
- Fushave të menaxhimit financiar dhe kontrollit të identifikuar përmes punës sonë të auditimit, duke përfshirë punën specifike të drejtuar në çështjet e pajtueshmërisë në sistemet kyçe të të hyrave dhe shpenzimeve (këto fusha janë shqyrtuar në kapitullin 3 të këtij Raporti).

Konkluzioni i përgjithshëm mbi qeverisjen

Ekziston një numër i dobësive në sistemin qeverisës të komunës, veçanërisht në lidhje me llogaridhënien, menaxhimin e rrezikut dhe cilësinë e raportimit menaxherial. Lista kontrolluese e vet-vlerësimit, e plotësuar nga komuna, e pasqyron këtë situatë vetëm pjesërisht, me disa komente pozitive mbi ekzistimin e aranzhimeve ekzistuese që nuk bazohen në dëshmi.

Një mjet kyç në mbështetje të qeverisjes efektive është zbatimi i rekomandimeve të auditimit. Niveli i implementimit të rekomandimeve të vitit të kaluar nuk ishte i kënaqshëm, për shkak se nga 16 rekomandimet e dhëna, vetëm tre (3) ishin zbatuar plotësisht.

Komuna ka një strategji të zhvillimit ekonomik lokal për vitin 2017 - 2021 dhe ishte në proces të finalizimit dhe dërgimit për aprovim në kuvendin komunal, por për vitin 2016 nuk ekzistonte një dokument i tillë.

Auditimi i Brendshëm nuk kishte ofruar një pasqyrë të qartë mbi nivelin e sigurisë së kontrolleve të brendshme, për arsye se ishin kryer vetëm tri (3) auditime, ku njëri prej tyre mbulonte periudhën e vitit 2015.

Në vitin 2016, komuna ka përdorur 96% të buxhet final me një zvogëlim për rreth 1% në krahasim më vitin paraprak.

2.1 Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraparak

Raporti ynë i auditimit për PFV-të të vitit 2015, ka rezultuar me 16 rekomandime. Komuna kishte përgatitur planin e veprimit ku përcakton mënyrën se si do t'i zbatoj rekomandimet e auditimit. Deri në periudhën e auditimit për vitin 2016, tri (3) rekomandime ishin zbatuar, gjashtë (6) rekomandime ishin në proces të zbatimit, dhe shtatë (7) rekomandime nuk janë zbatuar ende.

Raporti i auditimit për PFV 2015, ishte diskutuar në Kuvendin Komunal.

Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe mënyrës se si janë adresuar ato, shihni Shtojcën III.

Çështja 2 - Zbatimi i rekomandimeve nga viti paraparak - Prioritet i lartë

E gjetura	Vetëm një pjesë e rekomandimeve të vitit të kaluar janë zbatuar, sepse komuna nuk ka ndjekur një proces të vazhdueshëm për të menaxhuar mënyrën e zbatimit të rekomandimeve të Auditorit të Përgjithshëm. Shtatë (7) nga rekomandimet të cilat nuk janë zbatuar, lidhen me qeverisjen e mirë, shpenzimet jashtë procesit të prokurimit, kompensimet për paga, të hyrat si dhe pasuritë.
Rreziku	Përderisa rekomandimet e dhëna nuk adresohen, dobësitë e vazhdueshme të kontrolleve të menaxhmentit dhe kontrolleve tjera në sistemet financiare kyçe, vazhdojnë të jenë të pranishme dhe rreziqet operative të mos korrigjohen.
Rekomandimi 2	Kryetari duhet të sigurojë se do të zbatohet një proces i forcuar i llogaridhënies së stafit përgjegjës për zbatimin e rekomandimeve, sipas afateve kohore dhe prioriteteve të përcaktuara me planin e veprimit. Monitorimi i progresit të rekomandimeve duhet të bëhet në mënyrë sistematike, dhe aty ku ka negecje, të propozohen masat adekuate.

2.2 Pyetësori i vet-vlerësimit të komponentave të MFK-së

Ministria e Financave ka hartuar një listë të detajuar të vet-vlerësimit për organizatat buxhetore për të mbështetur aranzhimet efektive të qeverisjes. Ne kemi testuar cilësinë e pyetësorëve të vet-vlerësimit të MFK-së të dorëzuara në Ministri, duke vlerësuar nga një pyetje kyçe në secilën komponentë të listës kontrolluese. Më poshtë, ne kemi përmbledhur të gjeturat tona për komunën. Kjo nuk ka për qëllim të japë koment për cilësinë e tërë pyetësorit të dorëzuar të vet-vlerësimit por do të pasqyrojë gjendjen për një numër të pyetjeve kyçe për të mbështetur përpjekjet e Ministrisë së Financave në rritjen e efektivitetit të procesit dhe në zhvillimin e sistemit të MFK-së në tërësi.

Çështja 3 - Pyetësi i vet-vlerësimit - Prioritet i lartë

E gjetura

Si pjesë e auditimit tonë, i kemi shqyrtuar çështjet kyçe të pyetësit të vetëvlerësimit në lidhje me pesë komponenta. Për pyetjet e shqyrtuara kemi gjetur se:

1. Pyetësi i vet-vlerësimit i plotësuar nga komuna ka vërtetuar se sistemet e kërkuara të menaxhimit të rrezikut nuk ishin ende funksionale. Kjo, për shkak se komuna nuk e kishte hartuar një listë e rreziqeve gjatë vitit 2016;
2. Komuna është në proces të hartimit të një strategjie të zhvillimit ekonomik qeverisës pesë (5) vjeçare (2017-2021), por e cila nuk ishte finalizuar gjatë vitit 2016. Çështjet e planeve strategjike janë shqyrtuar më hollësisht në nënkapitullin 2.3.1;
3. Lidhjet në mes të planit të prokurimit dhe buxhetit si dhe përpilimi i raporteve adekuate në baza të rregullta kohore nuk mund konsiderohen si të vendosura nga komuna; dhe
4. Auditimi i Brendshëm nuk i ka theksuar çështjet më lartë. Për më shumë, veprimi i ndërmarrë për adresimin e çështjeve të identifikuara nga vetëvlerësimi i vitit 2016 është i limituar. Kjo situatë ka ndodhur për shkak të mungesës së qartësisë brenda komunës që ka të bëjë me rëndësinë e kësaj liste kontrolluese dhe me atë se kush është zyrtari përgjegjës që i përdorë këto mekanizma për t'i mbështetur përmirësimet operative.

Rreziku

Aranzhimet e dobëta të qeverisjes ndikojnë në dobësimin e proceseve strategjike dhe operative dhe e zvogëlojnë cilësinë e shërbimeve të ofruara për qytetarët përmes aktiviteteve joefikase dhe joefektive.

Rekomandimi 3

Kryetari duhet të siguroj se është rishikuar plotësimi i listës kontrolluese të vetëvlerësimit dhe është bërë adresimi i fushave me dobësi në mënyrë pro aktive. Auditimi i brendshëm duhet të përfshihet në procesin e rishikimeve përfundimtare për ta konfirmuar saktësinë e listës kontrolluese si dhe për të siguruar dokumentacionin mbështetës.

2.3 Rishikimet specifike të qeverisjes

Puna jonë në fusha të veçanta të aranzhimeve të qeverisjes është bazuar përmes planifikimit të auditimit, duke marrë parasysh kontekstin brenda të cilit Komuna operon dhe sfidat me të cilat përballet.

2.3.1 Përcaktimi i objektivave strategjike

Të gjitha organizatat buxhetore janë të obliguara të përgatisin dhe të përcjellin planet strategjike në nivel të organizatës.

Çështja 4 - Mungesa e planeve strategjike të zhvillimit dhe planeve tjera - Prioritet i lartë

E gjetura	Komuna kishte dokumentin për “Strategjinë e zhvillimit rajonal” mirëpo ky dokument i takonte një periudhe të kaluar, viteve 2010-2013. Në vitin 2017 kishte hartuar “Planin kontingjent - fryrjet e erës së fortë dhe vërshimet në Komunën e Istogut”, “Vlerësimin e rreziqeve në territorin e Komunës së Istogut” dhe Strategjinë e zhvillimit ekonomik lokal për Komunën e Istogut për vitin 2017 - 2021. Këto dokumente komuna nuk i posedonte për vitin 2016.
Rreziku	Orientimet strategjike janë të rëndësishë së veçantë mbi të cilat bazohen aktivitetet operacionale të komunës, dhe mungesa e tyre, bën të pamundur që të përcillet përmesushja e objektivave të komunës si një ndër kushtet esenciale të qeverisjes së mirë.
Rekomandimi 4	Kryetari duhet të hartoj me kohë dhe propozoj për miratim në asamblenë komunale planet strategjike për zhvillimin e komunës duke vendosur, objektiva strategjike dhe duke mbikëqyrur dhe matur realizimin e tyre në baza të rregullta.

2.3.2 Raportimi menaxherial dhe llogaridhënia

Menaxhmenti ka zbatuar një sërë kontrollesh të brendshme për të siguruar se sistemet financiare funksionojnë siç duhet. Është e rëndësishme që ato të përfshijnë raportimin e duhur tek menaxhmenti për të mundësuar një përgjigje efektive dhe me kohë ndaj problemeve operative të identifikuar.

Çështja 5 - Dobësi në kontrollet menaxheriale - Prioriteti i lartë

E gjetura	Rishikimi ynë i kontrolleve menaxheriale të zbatuara në sistemin kryesor financiar të komunës ka nxjerrë në pah një raportim të dobët financiar mbi shpenzimet dhe të hyrat tek menaxhmenti i lartë si dhe analiza të pakompletuara të ofrimit të shërbimeve. Procesi i raportimit të brendshëm ka rezultuar me një numër dobësish, të cilat kufizojnë një menaxhim më efektiv. Përgjegjësitë janë të kufizuara dhe nuk janë duke u zbatuar në mënyrë të duhur.
------------------	---

-
- Rreziku** Proceset e dobëta të llogaridhënies dhe raportimit financiar, kanë reduktuar efektivitetin e menaxhimit financiar të komunës, për shkak se mungesa e informacioneve të vlefshme dhe relevante, vështirëson vendimmarrjen e menaxhmentit.
- Rekomandimi 5** Kryetari duhet të siguroj se është kryer një rishikim për të përcaktuar formën e raportimit financiar dhe operativ tek menaxhmenti i lartë, nga i cili kërkohet që të mbështesë menaxhimin efektiv të veprimtarisë.

2.4 Sistemi i auditimit të brendshëm

Njësia e Auditimit të Brendshëm (NjAB) operon me një anëtarë. Për vitin 2016 kishte planifikuar katër (4) auditime, ndërsa kishte arritur t'i përfundoj tre (3) prej tyre. Raportet e përfunduara kishin të bënin me: (1) Njësinë e prokurimit, (2) Departamentin e urbanizmit; dhe (3) Departamenti i administratës së përgjithshme, ndërsa raporti i planifikuar në shëndetësi për të "hyrat vetjake dhe shpenzimet" nuk ishte përfunduar. Komiteti i auditimit kishte mbajtur tre (3) takime, ku ishin diskutuar raportet e auditimit të brendshëm.

Çështja 6 - Mos realizimi i planit të auditimit nga NjAB - Prioriteti i lartë

- E gjetura** Komuna nuk kishte përmbushur planin e auditimit për vitin 2016. Prej katër (4) auditimeve të planifikuara kishte realizuar tre (3) ku njëri nga auditimet e kryera mbulonte vitin 2015.
- Rreziku** Fokusimi i auditimeve në vitet paraprake dhe mos përmbushja e planit të auditimit rrisin rrezikun që kontrollet e brendshme të vendosura nga menaxhmenti të operojnë dobët në mënyrë jo efektive dhe mangësitë e sistemeve të mos identifikohen dhe gabimet të përsëriten vazhdimisht.
- Rekomandimi 6** Kryetari duhet të punoj me drejtorin e NjAB për të siguruar rishikime të mjaftueshme për vitin aktual mbi sistemet financiare. Në vitet e ardhshme, përmbushja e aktiviteteve të planifikuara të NjAB duhet të monitorohet në baza të vazhdueshme dhe të ndërmerren veprime në mënyrë që devijimet nga plani të adresohen në kohën e duhur.

3 Menaxhimi financiar dhe kontrolli

Hyrje

Puna jonë për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin (MFK) jashtë fushave të qeverisjes të përmendura në kapitullin 2, pasqyron punën e detajuar të ndërmarrë për sistemet e të hyrave dhe shpenzimeve në organizatat buxhetore. Si pjesë e kësaj, ne konsiderojmë menaxhimin e buxhetit, çështjet e prokurimit, të burimeve njerëzore, pasuritë, të arkëtueshmet dhe detyrimet.

Konkluzioni për menaxhimin financiar dhe kontrollin

Në kontekst të sistemeve financiare, kontrollet janë të vendosura, por nuk janë duke u zbatuar në mënyrë efektive për kategoritë specifike. Procesi i prokurimit duhet të ketë një monitorim më efektiv tek menaxhimi i kontratave, trajtimi i pagesave nga aspekti kontabël duhet të jetë në pajtim me kornizën raportuese, kontrollet mbi të hyrat në përgjithësi nuk kanë qenë të mjaftueshme dhe nuk janë duke u zbatuar në mënyrë efektive, konfirmimi i shënimeve përmbledhëse - saldoeve me rastin e përgatitjes së PFV, dhe një përmirësim në menaxhim të pasurive dhe llogarive të arkëtueshme.

3.1 Planifikimi dhe realizimi i buxhetit

Ne i kemi shqyrtuar të hyrat e arkëtuara, burimet e fondeve buxhetore, si dhe shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike. Kjo është paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Tabela 1. Të hyrat vetjake (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2016 Pranimet	2015 Pranimet	2014 Pranimet
Të hyrat vetjake	1,020,000	1,020,000	1,061,435	941,133	936,047

Të hyrat e pranuar në vitin 2016 ishin tejkualuar për 4% krahasuar me buxhetin final. Te pranimet janë përfshirë edhe të hyrat nga gjocat e trafikut, dënimet e gjykatave dhe të hyrat nga shitja e masës drusore, në vlerë 154,137€², të cilat janë mbledhur nga institucionet qendrore.

Shuma e të hyrave vetjake në vlerë 1,020,000€ ishte lejuar të shpenzohej për nevojat e komunës gjatë vitit 2016. Nga kjo vlerë ishin shpenzuar 721,525€, ndërsa pjesa e mbetur në vlerë 298,425€ janë bartur për vitin 2017. Totali i të hyrave vetjake të pa shpenzuara nga inkasimi ishte 369,911€. Arkëtimi i të hyrave për vitin 2016 reflekton rritje në vlerë 120,302€ apo 13% më tepër krahasuar me vitin paraprak.

² Gjocat/dënimet e Policisë së Kosovës nga trafiku 43,311€, Gjocat/dënimet nga Gjykata 93,486€ dhe Agjencioni i Pyjeve të Kosovës 17,340€.

Tabela 2. Burimet e fondeve buxhetore (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ³	2016 Realizimi	2015 Realizimi	2014 Realizimi
Burimet e Fondeve:	8,796,498	9,238,311	8,846,553	8,878,415	8,176,752
Granti i Qeverisë - Buxheti	7,776,498	7,872,930	7,865,277	7,711,699	7,420,977
Të bartura nga viti paraprak ⁴ -	-	218,134	145,246	391,906	106,245
Të hyrat vetjake ⁵	1,020,000	1,020,000	721,525	742,835	606,985
Donacionet e brendshme	-	37,073	24,334	31,975	24,465
Donacionet e jashtme	-	90,174	90,171	0	18,080

Buxheti final në raport me buxhetin fillestar ishte rritur për 441,813€. Kjo rritje është rezultat i grantit qeveritar për 96,432€, të hyrave të bartura nga viti paraprak 218,134€, donacioneve e brendshme për 37,073€ dhe donacioneve të jashtme për 90,174€.

Në vitin 2016, komuna ka shpenzuar 8,846,553€ apo 96% të buxhet final, një performancë më e ulët prej 1% krahasuar me 2015. Për realizimin e buxhetit më poshtë jepen shpjegimet për pozitën aktuale.

Tabela 3. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2016 Realizimi	2015 Realizimi	2014 Realizimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike:	8,796,498	9,238,311	8,846,553	8,878,415	8,176,752
Pagat dhe Mëditjet	5,631,323	5,687,613	5,675,925	5,519,858	5,046,011
Mallrat dhe Shërbimet	808,644	822,706	782,425	810,343	629,647
Shërbimet komunale	117,000	148,251	145,532	161,046	126,008
Subvencionet dhe Transferet	223,813	264,494	201,391	327,545	168,359
Investimet Kapitale	2,015,718	2,315,247	2,041,280	2,059,623	2,206,727

³ Buxheti Final – buxheti i aprovuar nga Kuvendi i përshtatur më pas nga Ministria e Financave

⁴ Të hyrat vetjake të Komunave të pashpenzuara në vitin paraprak të bartura në vitin aktual.

⁵ Pranimet e përdorura nga entiteti për financimin e buxhetit të vet.

Shpjegimet rreth ndryshimeve në kategoritë buxhetore janë në dhënë si në vijim:

- Rritja e buxhetit për paga dhe mëditje për 56,290€ është rezultat i vendimit të qeverisë;
- Rritja e buxhetit për mallra dhe shërbime për 14,062€, është rezultat i rritjes nga të hyrat e bartura për 32,872€, zvogëlimit të buxhetit me rishikim për 8,700€, dhe zvogëlimit me vendim të qeverisë 10,110€;
- Rritja e buxhetit për shërbime komunale për 31,251€ është rezultat i rritjes të buxhetit me rishikim për 8,700 €, rritja nga të hyrat e bartura për 22,923 € dhe zvogëlim nga qeveria për 372€;
- Buxheti për subvencione dhe transfere është rritur për 40,681€ si rezultat i të hyrave vetanake të bartura për 30,781€ dhe rritja nga qeveria për 9,900€; dhe
- Rritja e buxhetit për investime kapitale për 299,529€ është rezultat i të hyrave vetjake të bartura për 131,557€, vendimit të qeverisë për 40,726€ dhe nga grantet e donatorëve në vlerë 127,246€.

Çështja 7 – Realizimi i buxhetit – Prioriteti i lartë

E gjetura	Realizimi i buxhetit përgjithësisht ishte në nivelin e pritur, përveç për investimet kapitale (88%) dhe subvencione e transfere (76%) ku ishte më i ulët.
Rreziku	Planifikimi jo i duhur i buxhetit për kategorinë e investimeve kapitale e subvencione e transfere dhe realizimi i ulët i tij mund të rezultojë në mos arritjen e objektivave të organizatës.
Rekomandimi 7	Kryetari duhet të siguroj që performanca buxhetore është monitoruar në mënyrë sistematike në baza mujore dhe që ky rishikim i identifikon dhe adreson barrierat për realizim të buxhetit në nivel të planifikuar. Aty ku supozimet e buxhetit fillestar apo të rishikuar janë të pasakta, kjo duhet të reflektohet plotësisht në pozitën e buxhetit final.

3.1.1 Të hyrat

Buxheti final për të hyrat në vitin 2016 ishte 1,020,000€. Prej tyre ishin realizuar 1,061,435€ apo 104% e buxhetit të planifikuar. Të hyrat janë realizuar kryesisht nga tatimi në pronë, lejet e ndërtimit, të hyrat nga qiraja, taksa administrative dhe të tjera.

Çështja 8 - Dhënia e tokës bujqësore me qira - Prioritet i lartë

- E gjetura** Komuna ka dhënë me qira tokën komunale bujqësore për shfrytëzim nga fermerët. Dhënia e tokës me qira është bërë në kundërshtim me Rregulloren Nr. 23/2013 për përcaktimin e procedurave të dhënies në shfrytëzim dhe këmbim të pronës së paluajtshme të komunës, duke anashkaluar ankandin publik, rrjedhimisht konkurrencën, dhe duke përcaktuar çmimin pa u bazuar në ndonjë rregullore, por në mënyrë paushalle.
- Rreziku** Dhënia e tokës komunale me qira pa ankand publik dhe me çmim paushall, paraqet rrezik të eliminimit të konkurrencës dhe pamundëson arritjen e çmimit më të lartë për tokën e dhënë me qira.
- Rekomandimi 8** Kryetari duhet të sigurojë se dhënia me qira e pronës komunale të bëhet konform Rregullores Nr. 23/2013 për përcaktimin e procedurave të dhënies në shfrytëzim dhe këmbim të pronës së paluajtshme të komunës.

Çështja 9 - Mos aprovimi me kohë i lejes së ndërtimit - Prioritet i lartë

- E gjetura** Leja e ndërtimit duhet të lëshohet nga drejtoria e urbanizmit 45 ditë pas paraqitjes së dëshmisë për pagesë nga kërkuesi, ndërsa komuna në një (1) rast kishte vonesë prej 54 ditëve pas afatit të paraparë.
- Rreziku** Mungesa e dhënies së përgjigjes nga drejtoria për urbanizëm brenda afateve ligjore, për dhënien ose refuzimin e lejes së ndërtimit paraqet rrezik që të fillohen ndërtimet pa leje dhe të shmanget mundësia e inkasimit të tarifave për leje ndërtimore.
- Rekomandimi 9** Kryetari duhet të sigurojë se personat përgjegjës i shqyrtojnë me kohë të gjitha kërkesat e qytetarëve dhe i lëshojnë vendimet përkatëse brenda afateve ligjore.

Çështja 10 - Mos verifikimi i gjendjes aktuale të pronave - Prioritet i lartë

- E gjetura** Sipas të dhënave nga sektori i tatimit në pronë, komuna ka në evidencë 10,088 prona të regjistruara. Komuna në vitin 2016 kishte bërë 259 verifikime të pronave ekzistuese që do të thotë se nuk kishte arritur të kryej verifikimin e 1/3 të pronave, ashtu siç kërkohet me udhëzimin administrativ në fuqi.
- Rreziku** Verifikimi i ulët i numrit të pronave, mund të rezultojë me mangësi në informata të plota të pronës së tatueshme aktuale, me ndikimin e mundshëm që të hyrat e vlerësuara për tatimin në pronë të ulen.
- Rekomandimi 10** Kryetari duhet të siguroj se verifikimi i pronave komunale duhet të bëhet siç parasheh udhëzimi administrativ në mënyrë që në bazën e të dhënave të integrohen të gjitha ndryshimet eventuale tek pronat, të vlefshme për bazën e tatueshme.

3.1.2 Pagat dhe mëditjet

Buxheti final për paga dhe mëditje ishte 5,687,613€, ndërsa shpenzimet 5,675,924€ apo 100% të buxhetit final. Pagat dhe Mëditjet paguhen përmes një sistemi të centralizuar. Kontrollat kyçe që e konfirmojnë saktësinë dhe plotësinë e pagesave janë listat e pagave të nënshkruara nga udhëheqësit e njëjësive.

Rekomandimet

Nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

3.1.3 Mallrat dhe shërbimet, si dhe shërbimet komunale

Buxheti final për mallra dhe shërbime ishte 822,706€, ndërsa shpenzimet 782,425€ apo 95% të buxhetit final. Ato kanë të bëjnë kryesisht me shpenzimet për komunal, udhëtime, telekomunikim, shërbime, blerje e mobileve dhe pajisjeve, derivate dhe lëndë djegëse, shërbime të regjistrimit dhe sigurimit, mirëmbajtje e të tjera.

Çështja 11 - Kontratë jashtë planit të prokurimit dhe mungesë zotimi të mjeteve - Prioritet i lartë

E gjetura Në planin e prokurimit të dorëzuar në AQP, komuna nuk kishte përfshirë kontratën tre (3) vjeçare “Shërbimet e telefonisë mobile për institucionet komunale” me vlerë të parashikuar 54,640€. Po ashtu, kjo kontratë është nënshkruar pa zotim të mjeteve në SIMFK.

Rreziku Lidhja e kontratave jashtë planit, dhe mungesa e zotimit të mjeteve para nënshkrimit të kontratës rrit rrezikun e ndryshimit në prioritet të projekteve si dhe mosrealizimin e kontratave për shkak të fondeve të pa sigurta.

Rekomandimi 11 Kryetari duhet të siguroj që plani i prokurimit është hartuar në bazë të nevojave reale, realizimi bëhet në pajtim me planifikimin dhe fondet e duhura për realizimin e kontratave janë zotuar para nënshkrimit të kontratës.

Çështja 12 - Lidhja e kontratës me ofertuesin e papërgjegjshëm - Prioritet i lartë

E gjetura Komuna kishte paraparë furnizim me 186 tituj të ri të librave, me gjithsej 472 sosh në vlerë të parashikuar të kontratës 3,000€. Oferta më e lirë ishte 4,471€, apo 1,471€ më e lartë se vlera e parashikuar e kontratës, çka i bën të gjitha ofertat më të larta se vlera e parashikuar. Ky proces është dashur të anulohet dhe të ritenderohet, ndërsa komuna kishte zvogëluar sasinë e kontraktuar për të arritur vlerën 3,000€ dhe kishte nënshkruar kontratë.

Rreziku Dhënia e kontratës OE i cili ofron vlerë më të lartë se ajo e parashikuar, është mos respektim i ligjit dhe rrezikon që komuna mos të plotësoj nevojat e parapara për këtë furnizim.

Rekomandimi 12 Kryetari duhet të sigurojë që respektohet ligji dhe kontratat lidhen në pajtim kërkesat në dosjet e tenderit.

3.1.4 Subvencionet dhe transferet

Buxheti final për subvencione dhe transfere ishte 264,494€, ndërsa shpenzimet 201,391€ apo 76% të buxhetit final. Shpenzimet kryesisht kanë të bëjnë me mbështetje të aktiviteteve kulturore, sportive apo ndihma momentale.

Rekomandimet

Nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

3.1.5 Investimet kapitale

Buxheti final për investime kapitale ishte 2,315,247€, ndërsa shpenzimet 2,041,280€ apo 88% të buxhetit final. Shpenzimet kanë të bëjnë me rregullim të infrastrukturës, ndërtim të objekteve, asfaltim të rrugëve, kanalizim, pajisje, përmirësime të ndryshme të kapitalit, e të tjera.

Çështja 13 - Mos aplikimi i librit ndërtimor - Prioritet i lartë

- E gjetura** Komuna nuk kishte aplikuar librin ndërtimor për kontratën “ Hapja e rrugëve malore Papare, fusha e Gilit-Kaliqan” në vlerë 27,994€. Mungesa e librit ndërtimor pamundëson hartimin e situacioneve për shkallën faktike të punimeve të kryera. Së këndejmi, nuk është e qartë nëse pagesat e kryera janë në pajtim me kundërvlerën e punimeve sipas kushteve të kontratës. Me ligjin e ndërtimit 04/L-110 si dhe UA 15/2013 për kushtet e mbajtjes së librit dhe ditarit ndërtimor, përcaktohet qartë obligimi dhe kushtet se si duhet të administrohet libri ndërtimor dhe nga kush duhet të verifikohet i njëjti.
- Rreziku** Mungesa e aplikimit të librit ndërtimor dhe mos verifikimi i situacioneve në përputhje me librin ndërtimor dhe me sasinë e kontraktuara, rrisin rrezikun se punët e pranuar të mos jenë kryer sipas kushteve të kontraktuara, dhe pagesat të jenë kryer edhe për pozicionet e pa përfunduara.
- Rekomandimi 13** Kryetari duhet të siguroj se me rastin e pagesave të situacioneve të ardhshme për projektet në vazhdim si dhe projektet e reja, të aplikohet libri ndërtimor dhe i njëjti të harmonizohet me situacionet për të verifikuar saktësinë e punëve të kryera dhe shumat e pagesave. Menaxherëve të projekteve t’u qartësohet se aktivitetet e ardhshme duhet të jenë në pajtim me Ligjin e ndërtimit Nr. 04/L - 110) si dhe UA 15/2013 i MMPH mbi kushtet për mbajtjen e ditarit dhe librit ndërtimor.

3.1.6 Çështjet e përbashkëta për mallrat dhe shërbimet si dhe investimet Kapitale

Në vijim janë çështjet e përbashkëta që kanë të bëjnë me mallrat dhe shërbimet si dhe investimet kapitale:

Çështja 14 - Keqklasifikim në kode ekonomike adekuate - Prioritet i lartë

E gjetura Komuna edhe këtë vit kishte bërë keq klasifikim të shpenzimeve, ku nga kategoria e investimeve kapitale kishte paguar 73,850€, bazuar në marrëveshje që kishte lidhur me Caritas Kosovën për kryerjen e shërbimeve të parapara me projektin “Përkujdesja Shëndetësore shtëpiake dhe ambulatore”. Po ashtu, ishin kryer pagesa në vlerë 3,000€, nga mallra dhe shërbime për pako ushqimore për familjet me gjendje të rëndë ekonomike, ndërsa lloji i shpenzimit i takon kategorisë së subvencioneve. Shuma prej 73,850€ ishte e aprovuar me tabelat buxhetore të Buxhetit 2016 për investime kapitale.

Rreziku Pagesat e bëra nga kategoria e gabuar mund të rezultojnë me pasqyrim çorientues të shpenzimeve, duke nënvlerësuar një kategori dhe mbivlerësuar kategorinë tjetër të shpenzimeve, me ndikim përfundimtar edhe në prezantimin e pa saktë të PFV.

Rekomandimi 14 Kryetari duhet të siguroj se me rastin e planifikimeve fillestare të buxhetit, shpenzimet të planifikohen, shpenzohen dhe regjistrohen në kategoritë ekonomike adekuate sipas planit kontabël.

3.2 Pasuritë

3.2.1 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Në PFV komuna kishte paraqitur pasurinë mbi 1,000€ në vlerë 12,494,000€, ndërsa nën 1,000€, vlerën 52,000€. Çështjet që kanë të bëjnë me prezantimin e pasurisë në PFV janë trajtuar tek nën kapitulli 1.1 Opinioni i Auditimit.

Çështja 15 - Dobësi në menaxhimin e pasurisë - Prioritet i lartë

E gjetura Komuna kishte formuar komisionet për inventarizim, mirëpo këto komisione nuk i kishin numëruar stoqet në depo dhe automjetet në administratë. Gjithashtu në drejtorinë e arsimit, raporti i inventarizimit ishte përgatitur me vonesë me datë 08.03.2017.

Komisionet e inventarizimit nuk kishin krahasuar gjendjen e inventarizuar me gjendjen në regjistrat e pasurive jo financiare, kjo është kërkesë e rregullores për menaxhimin e pasurisë jo financiare në organizatat buxhetore.

Rreziku Mungesa e regjistrit të plotë dhe të saktë të pasurisë dhe mos krahasimi i regjistrit të pasurisë me gjendjen reale, vështirëson identifikimin e pasurive për të konfirmuar ekzistencën e tyre, si dhe rrit rrezikun që ato të keqpërdoren, humben apo tjetërsohen.

Rekomandimi 15 Kryetari duhet të siguroj që regjistrat e pasurive të jenë të plota dhe të sakta, dhe për dobësitë identifikuar gjatë inventarizimit, të merren veprime konkrete për përmirësim në pajtim me kërkesat e rregullores për menaxhim të pasurisë.

3.2.2 Të arkëtueshmet

Llogaritë e arkëtueshme në PFV në fund të vitin ishin 862,000€. Struktura e llogarive të arkëtueshme përbëhet kryesisht nga: Tatimi në pronë, qiratë dhe taksat e aktivitetit të biznesit. Gabimet në deklarimin e llogarive të arkëtueshme në PFV, janë trajtuar tek nën kapitulli 1.1 Opinioni i Auditimit.

3.3 Obligimet e papaguara

Pasqyra e detyrimeve të papaguara ndaj furnitorëve në fund të vitit 2016 ishte 188,000€. Këto detyrime janë bartur për t'u paguar në vitin 2017.

Çështja 16 - Vonesa në pagesën e faturave dhe mos raportimi në MF - Prioritet i mesëm

E gjetura Sipas Rregullës Financiare 01-2013 MF - Shpenzimi i parave publike, organizata buxhetore duhet që çdo faturë të vlefshme për pagesë të pranuar ta paguaj brenda 30 ditëve kalendarike nga data e pranimit të faturës. Në tre (3) raste me vlerë 15,095€, kemi vërejtur që kishte vonesa në pagesa të faturave prej katër (4) deri trembëdhjetë (13) muaj.

Komuna nuk kishte raportuar në MF obligimet apo faturat e papaguara për muajin dhjetor 2016.

Rreziku Raportimi jo i rregullt i detyrimeve të papaguara në MF ndikon në mos përmbushjen e kërkesave sipas rregullave financiare. Vonesa në ekzekutimin e pagesave e rritë rrezikun e ekspozimit të komunës ndaj padive të mundshme, por edhe në dëmtimin e reputacionit të komunës ndaj operatorëve ekonomik dhe qytetarëve të komunës.

Rekomandimi 16 Kryetari duhet të siguroj që faturat e pranuar të ekzekutohen brenda afatit të paraparë ligjor dhe obligimet e papaguara të raportohen sipas afateve kohore të përcaktuara me rregulloret financiare.

Shtojca I: Qasja dhe metodologjia e auditimit

Përgjegjësitë e Auditorit dhe të atyre të ngarkuar me qeverisje janë dhënë në hollësi në Opinionin e përcaktuar në kapitullin 1.2 të këtij raporti.

Derisa rezultat kyç i punës sonë është opinionin e auditimit, ky raport pasqyron tërësinë e punës sonë me fokus të veçantë edhe në Çështjet e Qeverisjes përfshirë Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin. Kjo e fundit mbështetet në programin tonë të gjerë të auditimit të pajtueshmërisë të bazuar në rrezik.

Përmbledhja e përgjithshme ka për qëllim t'i nxjerrë në pah gjetjet kryesore të auditimit dhe veprimet kyçe për të cilat Kryetari duhet të sigurojë se janë ndërmarrë për t'i adresuar dobësitë e identifikuara të menaxhimit/të kontrollit.

Raporti i detajuar ofron një përmbledhje të gjerë të të gjeturave tona të auditimit me theks të veçantë në përcaktimin e shkakut të të gjeturave të auditimit dhe në dhënien e rekomandimeve të përshtatshme për t'i adresuar ato. Për të qenë më i plotë, ne kemi përfshirë çështjet e identifikuara gjatë auditimit të ndërmjetëm aty ku ato kanë mbetur relevante. Të gjeturat tona janë definuar si:

Të prioritetit të lartë - Çështjet të cilat nëse nuk adresohen mund të rezultojnë në dobësi materiale në kontrollin e brendshëm dhe ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme; dhe

Të prioritetit të mesëm - Çështje të cilat mund të mos rezultojnë në dobësi materiale, por ku veprimi i marrë gjithashtu do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme.

Të gjeturat që konsiderohen me prioritet të ulët i janë raportuar veçmas stafit të financave.

Procedurat tona kanë përfshirë rishikimin e kontrolleve të brendshme, të sistemeve të kontabilitetit, teste të ndërlidhura substanciale si dhe aranzhimet e ndërlidhura të qeverisjes deri në atë masë sa që konsiderohet e nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen sikur përfaqësojnë një pasqyrë gjithëpërfshirëse të të gjitha dobësive që mund të ekzistojnë, apo edhe të gjitha përmirësimeve që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë operuar.

Shtojca II: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZKA

(e shkëputur nga ISSAI 200)

Forma e opinionit

147. Auditori duhet të japë një **opinion të pa-modifikuar** nëse arrin në përfundimin se pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në pajtim me kornizën e zbatueshme financiare.

Nëse auditori, bazuar mbi dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë keq-deklarime materiale ose nuk arrin të marrë dëshmi të mjaftueshme auditimi për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keq-deklarime materiale, atëherë ai duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit sipas pjesës që flet për 'Përcaktimin e llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit'.

148. Nëse pasqyrat financiare të përgatitura sipas kërkesave të një kornize për prezantim të drejtë nuk arrijnë të japin një paraqitje të drejtë, auditori duhet të diskutojë çështjen me menaxhmentin dhe, varësisht nga kërkesat e kornizës së zbatueshme për raportim financiar dhe nga mënyra se si zgjidhet çështja, të përcaktojë nëse është e nevojshme të modifikojë opinionin e auditimit.

Modifikimet që i bëhen opinionit në raportin e auditorit

151. Auditori duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit në rast se, duke u bazuar në dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë gabime materiale, ose në qoftë se auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keq-deklarime materiale. Auditorët mund të japin tri lloje opinionesh të modifikuara: opinion të kualifikuar, opinion të kundërt dhe mohim të opinionit.

Përcaktimi i llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit

152. Vendimi se cili lloj i opinionit të modifikuar është i përshtatshëm varet nga:

- natyra e çështjes që i jep shkas modifikimit – d.m.th nëse pasqyrat financiare përmbajnë keqdeklarime materiale ose, në rast se ishte e pamundur për të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, mund të përmbajnë keqdeklarime materiale; dhe
- gjykimi i auditorit rreth përhapjes së efekteve ose efekteve të mundshme që çështja ka në pasqyrat financiare.

153. Auditori duhet të japë një **opinion të kualifikuar nëse**: (1) pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keqdeklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë materiale por nuk janë përhapur në pasqyrat financiare, ose (2) nëse auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, por arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë materiale por jo të përhapura.

154. Auditori duhet të japë një **opinion të kundërt nëse**, pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keqdeklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë edhe materiale edhe të përhapura në pasqyrat financiare.

155. Auditori duhet japë **mohim të opinionit nëse**, pasi nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, auditori arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë edhe materiale edhe të përhapura. Nëse, pas pranimit të angazhimit, auditori bëhet i vetëdijshëm se menaxhmenti ka imponuar një kufizim të fushëveprimit të auditimit, për të cilin auditori konsideron se mund të rezultojë në nevojën për të shprehur një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit mbi pasqyrat financiare, auditori duhet të kërkojë nga menaxhmenti ta heqë atë kufizimin.

156. Nëse auditori jep një opinion të modifikuar, ai duhet të modifikojë edhe titullin për të korresponduar me llojin e opinionit i shprehur. ISSAI 1705 jep udhëzime shtesë rreth gjuhës specifike që duhet përdorur kur jepet një opinion dhe për të përshkruar përgjegjësinë e auditorit. Ajo gjithashtu përfshin shembuj ilustrues të raporteve.

Paragrafët e Theksimit të Çështjes dhe paragrafët e Çështjeve të Tjera në raportin e auditorit

157. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për të tërhequr vëmendjen e përdoruesve në një çështje të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila është sa e rëndësishme aq edhe thelbësore që ata të kuptojnë pasqyrat financiare, por ka prova të mjaftueshme e të përshtatshme se çështja nuk përmban keqdeklarime materiale në pasqyrat financiare, auditori duhet të përfshijë një paragraf të Theksimit të Çështjes në raportin e tij. Paragrafët për Theksimin e Çështjes duhet t'i referohen vetëm informacionit të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare.

158. Një paragraf i theksimit të çështjes duhet:

- të përfshihet menjëherë pas opinionit;
- të ketë titullin 'theksim i çështjes' ose ndonjë titull tjetër të përshtatshëm;
- të përmbajë një referencë të qartë ndaj çështjes që theksohet dhe të tregojë se në ç'pjesë të pasqyrave financiare mund të gjenden shpalosjet relevante që e përshkruajnë plotësisht çështjen; dhe
- të tregojë se opinionit i auditimit nuk është modifikuar për sa i përket çështjes të theksuar.

159. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për ta komunikuar një çështje, përveç atyre që janë paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila, në gjykimin e auditorit, është e rëndësishme për përdoruesit në mënyrë që ta kuptojnë auditimin, përgjegjësitë e auditorit apo raportin e auditimit, dhe me kusht që kjo nuk është e ndaluar me ligj ose rregullore, duhet të përpilohet një paragraf me titullin "Çështje Të Tjetra", apo ndonjë titull tjetër të përshtatshëm. Ky paragraf duhet të paraqitet menjëherë pas opinionit dhe pas çdo paragrafi të Theksimit të Çështjes.

Shtojca III: Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraprak

Komponenti i Auditimit	Rekomandimet e dhëna	Të zbatuara	Në proces të zbatimit	Të pa zbatuara
Pasqyrat Financiare	Kryetari duhet të sigurojë se janë vendosur procese efektive për të konfirmuar që plani i hartimit të PVF 2016 i adreson të gjitha çështjet e ngritura, përfshirë rreziqet domethënëse për keq klasifikim të shpenzimeve dhe pasuritë. Kjo, gjithashtu, duhet të përfshijë rishikimin e draft PVF-ve nga menaxhmenti, me fokus të veçantë në fushat me rrezik të lartë dhe/ose fushat ku janë identifikuar gabime.		Kishte progres në hartimin e PVF-ve por mbetet sfida e mëtutjeshme regjistrimi i plote i pasurive dhe keqklasifikimi i shpenzimeve.	
Rekomandimet e vitit paraprak	Kryetari duhet të forcoj masat e kontrollit dhe të përgjegjësisë ndaj personave të ngarkuar për adresimin të plotë rekomandimeve që veprimet e parashikuara me plan veprimi të zbatohen, në veçanti në fushat e identifikuar me shkallë të lartë rreziku dhe brenda afateve të përcaktuara.			Nuk është zbatuar.
Qeverisja e mirë	Kryetari duhet të siguroj se proceset e qeverisjes pasohen nga planet strategjike, menaxhimi i rrezikut dhe zbatimi i procedurave për matjen e rezultateve kundrejt objektivave. Gjithashtu, raportimi dhe komunikimi do të përmirësojnë aftësinë e menaxhmentit për të reaguar me kohë ndaj sfidave eventuale.		Ishte hartuar plani strategjik, por kishte ngecje në menaxhimin e rrezikut si dhe në raportim.	
	Kryetari duhet të sigurojë se rreziqet do të identifikohen përmes një regjistri, ku do të vlerësohet niveli i rrezikut, gjasat që rreziqet të ndodhin si dhe masat adekuate si përgjigje ndaj këtyre rreziqeve. Më tej, një zyrtar i lartë i komunës duhet të përkujdeset për zbatimin dhe monitorimin sistematik.		Kishte progres në identifikimin e rreziqeve por mbetet sfide për zbatimin dhe monitorimin sistematik si përgjigje ndaj rreziqeve.	

	Kryetari duhet të sigurojë se është kryer një rishikim për të përcaktuar formën e raportimit financiar dhe operativ tek menaxhmenti i lartë, nga i cili kërkohet që të mbështesë menaxhimin efektiv të veprimtarisë dhe të sigurojë se është vendosur një zgjidhje e përshtatshme.			Nuk është zbatuar.
Auditimi i brendshëm	Kryetari duhet të diskutoj një plan veprimi me nivelet tjera menaxhuese dhe të përcaktoj stafin përgjegjës dhe afatet për adresimin e rekomandimeve të dhëna nga auditimi i brendshëm. Një proces monitorimi mbi progresin, gjithashtu duhet të vendoset. Në identifikimin e çështjeve për trajtim, NJAB duhet të fokusohet më shumë në aktivitetet e vitit aktual, me prioritet në fushat ku rreziku vlerësohet i nivelit të lartë.		Mbetet sfidë realizimi i planit të auditimit dhe fokusimi i NJAB-it në aktivitetet e vitit aktual.	
Shpenzimet përmes prokurimit	Kryetari duhet të sigurojë se është kryer një shqyrtim për të përcaktuar pse në rastet e mësipërme kërkesat e prokurimit nuk janë zbatuar me konsistencë, duke mos i anashkaluar procedurat e prokurimit, si dhe të hartohen projektet specifike para se të fillojnë procedurat e prokurimit.	E zbatuar.		
	Kryetari duhet ta shqyrtojë pse kërkesat e prokurimit nuk janë zbatuar në rastet e mësipërme dhe të implementohen kontrole të shtuara, për të siguruar se situata të tilla nuk do të përsëritet në të ardhmen.		Kishte progres por mbetet implementimi i kontroleve të shtuara për eliminimin e dobësive në prokurim.	

Shpenzimet jo përmes prokurimit	Kryetari duhet të sigurojë se me rastin e bashkëfinancimeve në të ardhmen, do të jetë palë aktive dhe e barabartë në përcjelljen, realizimin dhe mbikëqyrjen e këtyre projekteve. Praktikrat e tilla të financimit dhe pagesat e bëra në bazë të këtyre marrëveshjeve duhet të ndërpriten, dhe në vend të kësaj të insistohet që të gjitha pagesat të bëhen vetëm pas pranimit të shërbimeve dhe të bazuara në fatura dhe në bazë të progresit të marrëveshjeve, dhe jo në formë paradhënie., Më tutje, kontratat për shërbime të veçanta të përdoren për qëllime specifike aty ku me të vërtet ka mungesë të kuadrit si dhe kohëzgjatja e tyre mos të jetë mbi 6 muaj siç e përcakton ligji. Ne sugjerojmë që praktikrat e tilla të mos përsëriten.			Nuk është zbatuar.
Kompensimet pagat dhe mëditjet	Kryetari duhet të rishikoj çështjen e pse këto parregullsi në proces kanë ndodhur dhe po përsëriten vite me radhë, dhe të siguroj që në sistemin e pagave nuk do të procedohen pagesa në bazë të kontratave fiktive.			Nuk është zbatuar.
Subvencionet dhe Transferet	Kryetari duhet të siguroj se me rastin e subvencionimit të fermerve do të zbatohet një procesobjektiv dhe transparent, i bazuar në kritere të qarta dhe matshme.	E zbatuar.		
Të hyrat	Kryetari duhet të siguroj se verifikimi i pronave komunale duhet të bëhet siç parasheh ligji në mënyrë që në bazën e të dhënave të integrohen të gjitha ndryshimet eventuale tek pronat, të vlefshme për bazën e tatueshme. Veprime shtesë janë ndërmarr që të siguroj se zbritjet për 10,000€ aplikohet në pajtim me nenin 9 të ligjit mbi tatimin në pronë.			Nuk është zbatuar.
	Kryetari duhet të siguroj organizimin e ankandeve publike në rastet e dhënies me qira të pronave komunale, në mënyrë që ketë një proces të hapur dhe transparent, si dhe të shtojë mekanizmat si dhe të ushtroj monitorim të vazhdueshëm tek shfrytëzimi i hapësirave publike në mënyrë që ato të mos shfrytëzohen pa kryer paraprakisht obligimet sipas rregullores komunale.			Nuk është zbatuar.

Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale	Kryetari duhet të siguroj hartimin e një udhëzuesi të brendshëm për menaxhim të pasurive ku qartësohen rolet dhe detyrat e zyrtarëve të caktuar të cilët duhet të kontribuojnë në përgatitjen e të dhënave për pasurinë që duhet regjistruar, dhe më pas, të gjitha pasuritë të prezantohen drejt në PVF. Të sigurojë se implementohen kontrole adekuate për të siguruar që përdorimi i automjeteve menaxhohet për nevoja zyrtare.			Nuk është zbatuar.
Llogaritë e arkëtueshmeve	Kryetari duhet të siguroj se heqja se llogarive të arkëtueshme nga PVF do të bëhet konform kërkesave ligjore ku do të tregohen qartë procedurat dhe mënyrat e shlyerjes së tyre. Më tutje, llogaritë e arkëtueshme të prezantohen drejt në PVF.	E zbatuar.		
Llogaritë e pagueshme	Kryetari duhet të siguroj që raportimi i obligimeve të papaguara të bëhet në Thesar në baza mujore dhe të ndërmerr masa që faturat të paguhen brenda afateve ligjore.		Ishte ndërmarrë masa te pagesa e faturave brenda afateve ligjore por mbetet sfidë raportimi i obligimeve të papaguara.	

Shtojca IV: Letërkonfirmimi

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Komuna e Istogut
Opština Istok
Istog Municipality

DATË/DANA:	15.06.2017
REFERENCË/PREPOKUKA	01Nr.351/17
PËR/ZA/TO:	Zyrën Kombëtare të Auditimit
CC:	
PËRMES/PREKO/THROUGH:	
NGA/OD/FROM:	z. Haki Rugova, Kryetar
TEMA/SUBJEKAT/SUBJECT:	Konfirmim për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2016 dhe për implementimin e rekomandimeve

Te nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kemi pranuar draft-raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e pasqyrave financiare të Komunës së Istogut për vitin 2016 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kemi ndonjë koment për përmbajtjen e raportit, si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i raportit final, do t'ju dorëzojmë një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Me respekt!